

JÁSZAPÁTI ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Előfizetési díj egy évre 20 korona. Egy példány ára 40 fillér. Megjelenik hetenként egyszer. Hirdetések megegyezés szerint. Telefon: Jászapáti 26.

Világébredés.

A tömör, szürke milliók megmozdultak az orosz rengetegben. A sötétség országára reáruhant a világébresztő nap sugárözöne s akik eddig erőltlenül, gyámoltalanul vergődtek a homályban, ujjongva vetik szét diadalmas fényfáklyáikat a nyugat országaiba. Orosz elnyomatás kellett ahhoz, hogy orosz ébredés legyen. És az orosz nép felébredt halálszerű mély álmából s ébredése olyan volt, mint egy feltámadás. Ereiben végigpezsgett a megifjult vér s ifjú munkaerővel pehelyként rázta le a rab-szolgaság súlyos bilincseit. A tovahömpölygő fényáradat minket talált útjában, magyarokat.

Nekünk az idej husvét igazán a feltámadás ünnepe. Politikai, gazdasági, művelődési feltámadásunkat ünnepelhetjük. Megszüntek az áldatlan, meddő országközi szócsaták, a korteskedés, a lélekvásár, a pénz- vagy nagyszájú álpróféták üzelvei, néhány kiváltságos ember vezérszerepe. Meginogtak az ezerholdak, melyeken gögös tülköléssel száguldottak a nagy úri autók s proletár gyermekek sápadt arcoskái bámulnak ki a főúri kastélyok ablakain, amelyekre eddig ránézni is alig mertek. A márványkádakban satnya gyermektetcskék lubickolnak, a nyolc-tizszobás lakásokba horpadt mellű asszonyok, hústalan ember-roncok cipelik be tarka rongyokba kötött cók-mókjukat. Az iskolában ragyogó szem-

mel sűrögnek-forognak az oktatók, érzik, hogy most az ő vállaikon emelkedik magasba a magyar nép. Ami régen szunnyadt keblükben, az most az égre tör s a szellemi munkások élén magasra tartják a tudomány útmutató fényoszlopját. Diadalmasan harsan végig a büszke szó: feltámadtunk!

Örömünkbe ne vegyüljön a kishitőség, a félelem, a gyűlölködés. Az új államnak megingathatlan erkölcsi alapja van: a munkán alapuló igazságos megosztás. Ne féltse senki azt a keveset, amije van, mert „a proletárállam tiszteletben tartja azt a tulajdont, amelyet valaki fáradságos munkájának gyümölcseként a maga keresetéből szerzett.” Ha talán az első fellobbanás túlbuzgóságában itt-ott történnek is balfogások, ne rójuk ezt fel az egész rendszer hibájául. Az az ó-bor, amely lelket ad és erősít, újbórcorában, a forrás idején még embert is megölt. Ne féltse senki az új államformától hitét. Nem támad az senki nek belső meggyőződése ellen, nem kelti az új életre a keresztényüldözések véres korszakát. Most jön az egyházak nagy tisztulási ünnepe s csak javát kívánjuk nekik, mikor azt mondjuk: hulljék le a férge.

Emberek, ünnepeljük a feltámadást! Nyugaton remeg már a föld, mert a munkás emberek milliói ott is részt kérnek az élet-

ből s lihegésük megrázza a földnek méhét is. Csak idő kérdése s egyek lesznek a munkás emberek a szeretetben, a munka szeretetében. Addig józan mérséklettel folytassuk az újjáépítés munkáját s majd eljön az idő nemsokára, mikor a világebredés nagy ünnepén örömmámorban harsogjuk a feltámadás himnuszát! *Dr. Mátrai Ferenc.*

A közélémezés biztosítása.

Miután az eddigi ármaximálások semmi eredménnyel nem jártak, sőt bekövetkezett, hogy a piac hétről-hétre eladó és árú nélkül üresen áll, a jászapáti munkás és katonatanács elhatározta, hogy az egyre súlyosabbá váló közélémezési viszonyok enyhítése és az állat- és terményforgalom biztosítása céljából *értékesítő szövetkezetet* létesít s erre nézve a következő rendeletet adta ki:

I. A termelők kötelesek értékesítő szövetkezetet felállítani, mely szövetkezet kezelés és felügyelet alatt működik. Ellenőrzésére két munkástanács tag jelöltetik ki, két tagot a termelők maguk választanak. Szövetkezet igazgatóját a kiküldött négy tag választja, az azonban csak a munkás és katona tanács által választott tag lehet.

II. A termelők kötelesek belépni a felállított értékesítő szövetkezetbe.

III. A szövetkezeti alkalmazottak csak rászorult hadiözvegyek, vagy hadirokkantak soraiból vehetők fel, előnyben részesülnek azok, akik már eddig is iparigazolvánnyal bírtak.

IV. A nyilvános és kézalatti kereskedelem kiküszöböltetik, minden élelmiszer-, állat- és termény felesleget a termelő szövetkezet vesz át.

V. A községi értékesítő szövetkezet a fogyasztási árúkat közvetlenül a termelőktől szerzi be; e célból minden termelő tagkönyvet kap, melyben bevezetetik az általa beszolgáltatott árú mennyisége s az érte járó helybeli maximális ár összege.

VI. A szövetkezet tagjai a beszolgáltatott árú mennyiség után év végével jutalomban részesednek. Jutalomban részesítendők az üzem vezetői és alkalmazottjai is.

VII. A szövetkezet létjogosultságát veszélyeztető csempészet meggátlására Hevesiványon egy külön vörös őrség, azonkívül a fő- és összekötő útvonalakon pedig őrszem állítandó fel.

VIII. Hétköznapi és heti vásárokon felhajthatók mindenféle lábas jószágok és baromfiak és árusítható mindenféle élelmiszer. A maximált árú

maximális áron adhatók el, vehetők meg; a maximálatlan árú szabad egyezkedés tárgyát képezik.

IX. A marha, sertés, vagy lókereskedők félkilenc óráig nem vásárolhatnak. A kereskedők minden alkalommal tartoznak magukat igazolni a helybeli munkástanácsnál.

X. Baromfi és élelmiszer kereskedőknek a piacon helye nincs, s így a közönség által meg nem vásárolt, feleslegessé vált árút maximális áron az értékesítő szövetkezet veszi át. A piacra kihozott baromfit és élelmiszert visszavinni nem szabad.

XI. Amennyiben a helybeli közönség sertéshez vagy más jószághoz az árak túlmagassága, vagy üzleti spekuláció miatt nem juthatna, úgy a piacot a piaci biztos lezárhatja és kényszeregyezés útján biztosíttatik a közönség helyi szükséglete.

XII. Az országos vásárokra felhajthatók a nevelő és igás állatok. E fogalom alá tartozik szarvasmarha, sertés, juh és ló.

XIII. Vágó állatok, úgymint vágni való marha, hízott sertés, vágó borjú, mustrált jószág — nem hajthatók fel, ezeket be kell szolgáltatni az értékesítő szövetkezetbe.

XIV. A szövetkezet kiépítésével minden közvetítő kereskedelem kiküszöböltetik abból a szempontból, hogy a termelő és a fogyasztó megkaphassa a méltányos kielégítést.

XV. Szövetkezeti úton akarjuk a tejtermelési előmozdítani és értékesíteni.

XVI. E rendelet érvényesítésére bizottságok és karhatalmak lesznek felállítva.

A rendelet, amely — azt hisszük — egy csapásra orvosolni fogja a bajokat, a jövő hét elején már életbe lép.

Megyei tanácsválasztás.

A folyó hó 13-ára Jászládányra kitűzött járási értekezlet elmaradt s a megyei tanács-tagokat, úgyszintén a megyei intézőbizottságot, valamint az országos tanács tagjait is Szolnokon választották meg a járások e célból összegyűlt tanácsstagjai az elmúlt vasárnapon.

A választás déli 12 órakor kezdődött. F. Bede László elvtárs nyitotta meg a választó gyűlést s elnökül Pálfi (Szolnok), Velemi Endre (Jászapáti) és Madarász (Turkeve) elvtársakat, jegyzőül pedig Katona

és Hartmann elvtársakat kérte fel. Az igazoló eljárás lefolytatása után megállapították, hogy a megye területéről 186 járási és 134 városi, összesen tehát 320 tanács-tag jelent meg.

A választás megejtetvén, összesen 84 megyei tanácstagot választottak. A jászági alsó járásból a következők lettek megyei tanácsstagok: Velemi Endre, Gömöri Ferenc (Jászapáti), Lájér András (Jászakisér), Dudás István (Jászladány), Panyik Mátyás (Jászalsószentgyörgy), Berényi Mihály (Besenözög), Tóth Illés (Nagykürü). Szolnok és Törökszentmiklós városok ezen 7 taghoz még 3 tagot választottak.

Azután megválasztották a megyei intézőbizottságot, amely 16 tagból áll. Valamennyien szolnokiak, ami ellen komoly kifogást nem is lehet emelni.

Majd elhatározták, hogy az országos tanácsba a vármegye részéről kilenc tanács-tagot választanak és pedig lehetőleg a megye minden részéből, hogy az ország tanácsában minden érdek képviselve legyen. A választást a délutáni órákra halasztották s közben az egyes járások és városok tanácsstagjai külön-külön értekezletet és megbeszélést tartottak.

Rövid ebéd után, amelyre a megyei direktórium látta vendégül a vidéki tanács-tagokat, nagyszabású proletár ünnepély következett a szolnoki főtéren. Az ünnepélyre kivonult a vörös hadsereg, a vörös őrség és a szervezett szolnoki munkásság, valamennyien fegyveresen. A menetet két nagy teherautó vezette be, amelyen gépfegyveres vörös katonák foglaltak helyet. Majd a vörös hadsereg szolnoki dandárja, a vörös őrség s a gyárak fegyveres munkásai következtek. A menet élén és végén egy-egy cigányzenekar a munkásindulót játszotta. A hatalmas főtér tömve volt érdeklődő közönséggel.

Az ünnepély első szónoka Szabó Károly,

a szolnoki direktórium tagja volt. Utána Guth elvtárs, a budapesti választási kiküldött tartott beszédet. Mindkét szónokot nagy tetszéssel hallgatta az óriás számban összegyűlt ünneplő közönség. A beszédek után a proletárindulót énekelték, aztán a tömeg a legnagyobb rendben eloszlott.

Az ünnepély után, délután 5 órakor ismét összeültek a megyei tanácsstagok, hogy megválasszák a tanácsok országos gyűlésébe kiküldendő 9 tagot. Hosszú vita után, amelyben minden foglalkozási ág a maga érdekképviselőjének szükségességét hangoztatta, végre is megválasztották a következőket:

Pede László földmunkás (Szolnokról), K. Szabó István földműves (Törökszentmiklós), Nyitrai István földműves (Mezőtur), Kálmán Imre (Karcag), Benke Imre (Jászájkóhalma), Bajkai Gábor földmunkás (Tisza-földvár), Pálfi János nyomdász (Szolnok), F. Pede László vasesztergályos (Szolnok), Gyetvai János szellemi munkás (Jászberény).

Az eredmény kihirdetése után a választógyűlés véget ért.

Be a kollektív műhelyekbe!

Iparosok, ne tétovázzatok! Ne hallgassatok azokra, akik azt mondják nektek: »Ezek a mostani bolond idők elmúlnak. Minden vissza megy majd a régi kerékvágásba!« Ne hallgassatok azokra, akik még ma is régi hivataluk tekintélyébe takarózva, félre akarnak benneteket szándékosan vezetni. A mai idők nem bolond idők! Ez a korszak egy jobb, egy szebb, egy boldogabb, gondoktól mentesítő kor hajnala!

Ne kételkedjétek! Tanuljatok és gondolkozzatok! Gondoljátok csak meg, milyen könnyű, egyszerű dolog lenne például a ruházkodási ipar kollektívba vonása. A harisnyától kezdve a kötény, a gyermekruhák, fehérneműk és férfiruhákon át a legdiszesebb női kalapokig mindent el tudnánk a legszebb és legjobb kivitelben itt, Jászapátián készíteni. Egy közös iroda, délelőtt a férfiaknak, délután a nőknek intézné el a dolgait.

Közös erővel az összes szükséges gépeket egy-

szerre be tudnánk szerezni. És ezzel követésreméltó példát mutatnánk az egész kisiparos osztálynak s egyben dicsőséget szereznénk hazai iparunknak, azonfelül nagy hasznot hajtanánk, mert megtakarítanánk igen sok elhulló, veszendőbe menő anyagot és értéket embertársainknak. Nem lenne többé hulladék, sem maradék! Mindent fel tudnánk használni, dolgozni.

Siessetek, tömörüljétek hát a kollektív műhelyekbe iparostársaim, még mielőtt azok az anyagok, melyek a helybeli üzletekben vannak, apránként el nem kallódnak! Halljátok meg a kor intő szavát. Ez kiált most felétek. Értsétek meg és ne késlekedjétek tovább!

Guttman Béla.

Emlékezés Przemyslre.

Hijába magyarázták, hogyan kell élvezhetővé elkészíteni a takarmányrépát, melynek evése eleinte, mikor éhségükben az emberek szórványosan ráfanyalodtak, hivatalosan tilos volt, — ha nem volt semmi javító anyag. Hasztalan jöttek később a hivatalos utasítások, hogy liszttel rántást kell hozzá keverni, mikor sem liszt, sem zsir nem volt; megették egyszerűen vízben főve.

Akkor nem gondoltam, hogy valamikor hazaérve megérek oly drágaságot, mint ott volt. A jaksmancei pajtában találtak az emberek olajpogácsát, ezt megízlelték és ízlett nekik. Mindjárt kialakult az árfolyam: ökölnyi darabot 20—30 koronájával adtak el belőle. Igaz, hogy aztán oly betegek lettek tőle, hogy alig lehetett őket a legdrasztikusabb kúrával meggyógyítani. Ez lehetővé tette az olajpogácsa-seítelés és evés betiltását. Március elején egy kilogram lózsír 15 korona volt, ugyanennyit adtak egy kis komisz kenyérért. Egy tyúk ára 50 korona, egy liba 120 korona, egy métermázsa liszt 200 korona, egy kilogram cukor 20—30 korona. Természetesen, ily árusítások csak titokban történhettek, mert minden élelmiszert elrekvirált a várparancsnokság, hogy az adagoknak minimálisra való szorításával minél tovább tartható legyen a vár.

Hijába minden remény, a távoli tompa ágyúmoraj is megszűnt s ezzel elnémultak minden ajkon a biztató szavak a felmentő sereg közeledtéről. Szinte pánikszerűen terjedt az aggodalom, hogy a vár már legfeljebb egy-két hétig tarthatja magát.

Az oroszok is egyre jobban megközelítették a várövet. A siedlicskai részen alig 500—600 lépésnyire voltak a drótakadályok előtt beásva. Azt tudtuk, hogy a drótakadályokon keresztül aligha

merik megkísérelni az átjutást: elég drága és keserves volt első kísérletük. Meg volt azonban a veszedelem, hogy föld alatt, aknákat ásva közelítik meg az erődöket és úgy röpitik levegőbe. Ezt megakadályozandó, árkokban, az erődökben, a melyekhez közel férközött az ostromló sereg, mi is földalatti aknákat ástunk. Éjjel-nappal felváltva ásták a munkások ezen földalatti alagutakat, miadig figyelve, nem hallanak-e hangokat, ütéseket a föld alatt. Ezen munkánál legalább teljes biztonságban dolgozhattak az emberek: itt nem zavarták a srappellek, sem a gránátrobbanások őket munkájukban, mint azokat, kik a második védelmi vonal kiépítésén dolgoztak.

A második védelmi vonal mintegy 40—100 méternyire húzódott a külső löárok mögött, mely löárok teljes övvé kötötte össze a mintegy ötven kilométernyi területben elhelyezett erődöket és támpontokat. Ezen külső löárok előtt négysoros vaskarós túske drótakadály állott, ettől megfelelő távolságban ugyanilyen négysoros második és harmadik drótakadály övezte az egész várövet. Az egyes drótakadály-sorozatok között is még külön buktatók, farkasvermek voltak készíve. A tuskés drótokon csengők, benzervdoboz-kolompok voltak kiakasztva, hogy meg ne közelíthessék és át ne vágassák a drótokat zajtalanul.

A külső löállások srappellbiztosak voltak, úgy, hogy a megszálló legénység az eső ellen is védve volt az ámbituszerűen fedett folyosók alatt. A löállások mellvédei gyeptéglával, vagy fűzlávesszőfonallal voltak ellátva, az árkok alja fadarongburkolattal volt fedve. Ott, ahol az én osztagom dolgozott, téglajárdák voltak az árkok alján, hogy ne kelljen a megszálló csapatoknak sárban gázolni, s rendszeres csatornázás vezetése ki az árkokból az esővizet. A löállások alatt, a földbe ásva, erős tölgyfagerendákból épített pihenő, melegedő helyek voltak. A külső löállások mögött — lehetőleg védett, de mindenesetre fedett helyen — voltak 50—100 ember befogadására épített földalatti lakások, konyhák, tiszt- és altiszt lakások, melyeket a löállással legtöbnyire fedett futóárkok kötöttek össze, hogy riadó esetén lehetőleg fedett és védett úton legyen megközelíthető a löállás.

Az erődök nagy része vasbetonból volt építve, tehát gránátbiztos volt, sok támpont is így volt építve. Az erődökben lévő ágyúk legtöbnyire forgatható páncéltornyokban voltak elhelyezve. Az erődök nemcsak nagyobb számú megszálló csapat befogadására voltak alkalmasak, de itt volt elhelyezve a munició is. Természetesen voltak külön

lőszerraktárak is. A többi ágyú a löállások mögött 20, 50, 100 lépésnyire és nagyobb távolságban is az egész várövben köröskörül voltak felállítva; azt lehet mondani, hogy az egész váröv egyremásra 20 lépésnyi távolságokban különféle kaliberű ágyúkkal volt megrakva. (Folyt.) Dr. Dzurik J.

HIREK

KAUFMANN KÁLMÁN

Egy derék munkást, siratunk itt el, aki embernek is ritka becsületes és igaz volt. Több mint tizenkét évig dolgozott a vállalatunknál: vezette a nyomdánkat, szedte, tördelte, nyomta a lapot. Minden időben egyazon lélek volt velünk: örvendett a sikereinknek, osztozott a gondjainkban s panasz nélkül maradt helyén a megpróbáltatások nehéz napjaiban is. Annyira egybeforrott velünk, hogy munkásunkból a legkitartóbb és leghűbb barátunkká lett.

Jött azonban a háború s egy napon ő is hadbavonult. Itt hagyta feleségét, egyetlen kicsi gyermekét, itt a nyomdát és az újságot. Árván maradt családja, a megállott nyomdagép s az elnémult újság sokáig várta, egyre várta, hogy majd csak visszatér. Fájdalom, most már hiába várja... Minden jel azt mutatja s a szorgos kutatások is igazolják, hogy 1918 június 16-án az olasz haretéren egy ellenséges golyó kioltotta életét.

Legszebb férfikorában veszett oda. Tragikuma, hogy meggyőződéses szocialista léte re háborúban, fegyver által kellett nyomorultul elpusztulnia és éppen akkor, mikor már-már pirkadni kezdett annak a szebb kornak hajnala, melyről ő oly sokat álmodott. Már kora ifjúságában a szociális eszmék rajongója, később mint osztálytudatos munkás a szociáldemokrata elvek bátor vallója és lelkes hirdetője volt. Jászapáti és a szomszédos községekben ő alakította meg a legelső munkásköröket, szervezte a munkásmozgalmakat, apostolkodott a szociális eszmék és elvek térhódítása érdekében. Hogy a jászapáti munkásság idejében öntudatra ébredt, szervezetbe tömörült s ma már hatalmas erőt képvisel, abban bizonyára nagy része van az ő közel másfél évtizedes agitációs buzgólkodásának. Ha ma élne, vezére lenne munkástársainak és pedig hivatott és bölcs vezére, aki nehéz időkben, viharban-vészben, a nagy akarások mámoros perceiben is józanul, okosan, mindig a legjobb irány-

ban és mindenkor tudatos felelősségérzettel vezetné őket. Megmérhetetlen nagy csapás, hogy a munkások is, mi is éppen most veszítettük el. Legyen áldott emlékezte mindörökké! (ij.)

Toborzás a vörös őrségbe. A napokban tartották meg a járásbeli jász községekben a toborzást a megyei vörös őrség részére. Az eredmény a következő: Jászapáti jelentkezett 26, Jászszentandrás 16, Jászkiséri 85, Jászladányon 175 egyén. — A jászapáti és jászszentandrás vörös örök a járási csendőrparancsnok, Tálás csendőrfelügyelő parancsnoksága alá tartoznak és saját községükben fognak teljesíteni őrszolgálatot.

Új maximális árak. A helybeli munkás- és katonatanács a következő új maximális árakat léptette életbe: Húsfélék: hizott sertés élősúlyban kilonként 18 K, jobb minőség 20—22 K, borjú (első minőség) 15 K, juh 7 K, bárány 12 K, hizott liba 30 K, hizott kacska 30 K, tyúk 20 K, vágni való csirke 25 K, valamennyi kilonként.

Tejtermékek árai: 1 liter szedett tej 1 K 20 f, főlős tej 1 K 60 f, 1 kiló vaj 36 K, 1 kiló túró 10 K, 1 liter tejföl 14 K, 1 kiló érett túró 12 K.

Különfélék: 1 db tojás 80 f, 1 kiló bab 4 K, 1 kiló borsó 5 K, 1 liter árpakása 1 K 60 f, 1 liter étkező olaj 10 K, 1 négyszögöl hereföld 2 korona.

A többi, nem maximált élelmiszer és állatárak szabadforgalom tárgyát képezik.

Komjádi Jenő gyöngyösi fogorvos minden szerdán és csütörtökön Jászapáti rendeli a jászberényi úton lévő Gyöngyösi-házban.

A jászapáti sportegylet »Munkás Testedző Egylet« néven véglegesen megalakult. Elnöke Vágó Pál festőművész, titkár Spitzer Imre, pénztárosa Töröcsik Ferenc, játékrendezője pedig Radován László lett. Helyiségei a céh-házban vannak. Az egylet húsvét utáni első vasárnapon labdarúgó mérkőzést rendez a jászapáti vásártéren.

A jászkiséri országos vásárt húsvét hétfőjén megtartják. A vásárra mindenfajta tenyész-, növendék- és igás állat felhajtható. Vágni való és hizott állatok felhajtása tilos.

A munkástanács büntetései. A helybeli munkás- és katonatanács Ádám István jászapáti gazdálkodót gabona elrejtés, gabonamegrothasztás és uzsoráskodás miatt 10.000 koronára és később kitöltendő két havi fogházra, Radován György kereskedőt pedig rémhírtérjesztésért 5000 korona pénzbüntetésre ítélte. Pasztor Barna és Kis Béla helybeli gazdálkodók, úgyszintén Balajti Zsigmondné jászapáti gazdálkodónő a munkástanács megsértéséért, bujtogatásért, illetve ellenszegülésért letartóztatottak, két-két ezer korona kaució ellenében azonban egyelőre szabadlábra helyezettek. Az eljárás ellenük folyik. Sapi János helybeli lakos a munkástanács elleni bujtogatás miatt előzetes letartóztatásba helyeztetett. A bűnvádi eljárás ellene is folyik.

Műkedvelői előadás. A jászapáti szocialista iparosok köre húsvét hétfőn táncal egybekötött műkedvelői előadást rendez az ipartestület helyiségeiben. Szinte kerül Az ördög párnája. Belépődíj 6 korona. Kezdeté este 8 órakor.

Ma szombaton, póthetivásár lesz Jászapáti községben, miután a csütörtöki rendes hetivásárra semmiféle élelmicikket nem vittek ki a gazdák s így a piacról élő közönség a legszükségesebbeket sem tudta az ünnepekre beszerezni.

Anyakönyvi hírek. Április 11-től 18-ig Jászapáti községben *születtek:* Tajti János—Nagy L. Margit leánya Piroska, Rác Barna—Fekete Etel fia Imre, Nagy G. Miklós—Nagy K. Franciska leánya Mária, Veiszpek Sándor—Utasy Róza leánya Magdolna, Gyenes Margit leánya Mária, Böszém Kálmán—Tóth K. Jusztina leánya Terézia, Csató István—Tajti Ilona fia László, Nyitrai Ferenc—Gonda Rozália fia Gábor, Fazekas Alajos—Demeter Borbála fia Balázs, Gecse József Füleki Etel fia Béla; *meghaltak:* Borbás Cz. József 43 éves, tüdőgyulladás, Nagy Szabó István 71 éves aggkór, Farkas György 57 éves, spanyol tüdőlob, Berdo Jakabné Réz Erzsébet 82 éves, aggkór, Szücs Erzsébet 46 éves szivbaj. *Házasságkötés* nem volt.

Vasúti hír. A vonat Jászapáti és Jászladány között újabban *kétszer* közlekedik naponta. Jászapátiról indul Ladány felé reggel 5 óra 30 perckor és délután 1 óra 28 perckor; Jászladányról pedig visszaindul Apáti felé reggel 7 órakor és délután 2 óra 30 perckor.

Burgonyaosztás. A jászapáti közönség vetőmag-szükségletének fedezésére Somogyvármegyéből érkezett 3 vagon burgonyát szerda óta osztják. A szocialista párt tagsági könyvecskéjére minden párttag kap 30 kilót, különként 1 koronáért.

Gazdasági biztos Besenszögön. Nagypál Imre helybeli gazdálkodót a magyar földművelésügyi népbiztos gazdasági biztossá kinevezte, a vármegye gazd. főmegbizottja pedig Besenszögre osztotta be, ahol nevezett gazdasági biztosnak elsősorban a földbirtokreformmal kapcsolatos munkálatok végrehajtása és a termelés biztosítása lesz főkötelessége.

Modern előkészítő iskola a fővárosban. A forradalmi újítások nem hagyták nyom nélkül az iskolákat sem. Ennek az új szellemnek megfelelő legkiválóbb előkészítő és korrepetáló intézete az országnak a budapesti *Fővárosi Seminárium tanintézet.* Magánvizsgák sikere, gyengébb tehetségűek tanítása csak ezen intézetben van biztosítva. Gyorsírás. Könyvvitel. Világnyelvek. Vizsgaengedélyek. Nyaraló 4 hetes szórakozó előkészítés. Bővebb fel-

világosítást személyes vagy levélbeli megkeresésre *Kálmán Jenő igazgató ad Budapest VII., Almásstér 3.*

A ruhaneműek árusítása tegnap, pénteken délelőtt megkezdődött Jászapátin. Egyelőre csak két üzletben, Knöpfler Géza és Práger Mór divatkereskedők üzleteiben lehet vásárolni; a többi divatárúház továbbra is zárva marad. A piaci tehernemű-árusok és az összes földön árusító ruhakereskedők ma reggeltől kezdve egy csoportban és egy helyen tartoznak kirakodni.

Ruhát csak jegyre lehet venni; igazolványul a szakszervezeti könyvecske szolgál. A ruhajegyeket a járásbírósi épület földszintjén a jegybizottság állítja ki.

TÁRCA.

A FÖLDOSZTÁS.

I.

A nagy lendítő kerék lomhán, unottan mozgott. Körülötte kisebb kerekek berregtek, hátukon a szij paffogva szaladozott körbe-körbe. Némelyik vasfogával mohón belekapott keréktársába s aztán örületes iramban marták, forgatták egymást. A magasból tompa morajlás zúgott le s időnkint suhogva ömlött a búza az óriási tartályokba. A nagy zajban egészen elveszett az emberek hangja, akik nehézkes mozdulattal, fáradtan jártak-keltek. Nem is volt csoda, hogy a pokoli zakatolásból nem értődött ki az emberi hang, hiszen egyik-másik munkásnak annyira be volt horpadva a keskeny melle, hogy onnan csak ványadtan bujhatott elő a félnk hang s egyszerre semmivé vált a robajok és dőrejek harsogó hangözönében.

Elnyelte a zaj Csábi Kovács József káromkodását is. Pedig hatalmas káromkodás volt. Benne a tehetetlen, meggyötört, megtiprott ember jajgatása, panasz az Isten, az emberek, a gépek ellen. Mert fáradt volt már, a vállában meg a hasogatás csak által cikázott a tüdejéig s neki dolgoznia kellett.

— A kutyák! sziszegte.

Az urakra gondolt, akik reggel és este olyan diadalmos túlköléssel vezetik ki autójukat a gyárból s akiknek ő szerzi az arányakat. Ő a verejtékében fürdik, azok meg pezsgőben. Szeretőket tartanak, ő meg mellbajos feleségét nem tudja eltartani azzal a négy sápadt kis gyerekével.

Megállt és rágondolt a kis Julisra, akinek olyan

szép nagy szemei vannak, de a lábacska napról-napra görbülnek. Azt mondja a betegsegélyző orvos, hogy üdülnie kellene falun, a feleségének meg tej kellene, frissen fejt meleg tej. Honnan vegye? Raboljon? Öljön érte? Hiszen tudja ő, mi a börtön. Nem régen volt még, hogy hazaengedték.

— Gyereink azzal a zsákkal — ordított a munkafelügyelő.

Ennek meg lehetett hallani a hangját. Úgy tört elő az ember domború mellkasából, hogy behasított még a gépek zakatolásába is, átfurakodott a hangok zűrzavarán s odatalált a pihenő munkáshoz.

Kovács József megmozdult, leszegte a fejét, süppedő vállát oldalt fordította, dereka egy kicsit megroggyant, mikor a zsák rázúdult, de aztán az első tántorgó léptek után jól vitte a terhet. Vakon engedelmeskedett. Próbálta ő már másképen is, régebben. A szakszervezetben megadták az utasítást: kedden 10 órakor megáll a munka. Az ő gyárában a munkások között őt bízták meg a beszéddel, amelyre a munkavezető egyet köpött és csak annyit mondott:

— A fenét!? Lóduljatok vissza az akolba, mert ha közétek ütök, hát lesz nemulass.

Mondott még mást is. A Kovács József anyjáról mondta, otromba káromlással. Arra aztán ő bicskát rántott s mikor már íves sugárban kiszökkent a vér, akkor fogták meg őt társai. Azután jött a börtön, otthon a nyomor.

Most már csendesebb. A gyűléseken még beszél a nyomor sikolyával, a gyűlölet sziszegésével, de a nyilvánosság előtt hallgat. De társai tudják, hogy mikor áll, munka közben, révedező szemekkel, elborulva, akkor azt mormogja:

— Kutyák! és az urakra gondol.

Húzza a terhet más helyett s neki csak egy beteges család, bűzös levegőjű szoba s néha egy porció pálinka jut. De lesz az még másképen is! A sápadt munkásarcokból kivillannak a szemek, mikor végigmorajlik a munkástáboron: közeleg az idő, megszűnik az égbekiáltó egyenetlenség ember és ember között, elosztjuk a vagyont.

Csábi Kovács erről szokott beszélni, ha az ital mámorában vadul belemarkolt a munkás szívek mélyén feszülő húrokba s a harci láz dühével zúgja utána a sápadt sereg: osztozkodunk.

II.

Úgy jött, mint az álom. Este a feleségé egy nagy levelet adott neki át, amelyen egy madarasi ügyvéd neve állott. Megírta benne az ügyvéd, hogy miután özv. Takács Péterné, szül. Csábi Kovács Katalin,

madarasi lakos az Urban elhunyt, örököse a törvények értelmében unokaöccse Csábi Kovács József (Budapest, Sajó-utca 70., IV. em. 3. ajtó) malomipari munkás lett s minekutána a 24 katasztrális hold föld mellett élő állatok is nagy számmal tartoznak az örökséghez, ő, Tarján Gyula, hites ügyvéd, a megboldogult tanácsadója, felhívja nevezettet, hogy haladéktalanul jelenjék meg Madarason az örökség leltár szerinti átvétele ügyében.

Mikor Kovács József elolvasta a levelet, nevetni kezdett. Nem volt abban a levélben semmi nevetséges, épen éhes is volt, mikor hazajött, a vállában is nagyon érezte a szúrást és mégis csak nevetett. Az asszony is visszafojtotta köhögését, odaállt a kis Julissal szorosán az ura mellé és vele együtt boldogan nevetett.

— Holnap utazunk, asszony — mondta Kovács nagyon derűsen.

És aznap este nem ment el a Vig vadászhoz, ahol az elvtársak iddogáltak, hanem otthon maradt, fáradt testét kinyújtóztatta a rozoga nyoszolyán és mesét mondott gyermekeinek. Amolyan régi, madarasi mesét tele lidérccel, boszorkánnyal, tündérekkel és hétfejű sárkánnyal. A gyárba délelőtt csak a kis fiát küldte el egy rövid levéllel és délben utaztak. Madarasra egy órakor ér be a pesti vonat. Az a sápadt kis munkásasszony, aki négy gyöngye gyermekével beköltözött a Csábi Kovács házába, nemsokára a jobb keze lett urának. Városi arcbörét pirosra csókolta az alföldi nap s a pelyhüdt húsú karokra izmok formálódtak. A kis Julis most már erős, ikrás lábacskákkal szaladt a szinbe, kereste a borzinak, meg a kopasznyakúnak a tojását. Jani, Pista kemény ökölharcokat vívtak a többi parasztyerekekkel s ha madárfészket kellett szedni, szilvát kellett lopni az uraság kertjéből, nem akadt párjuk a Kovács fiúknak. A legnagyobb lányka, Katica sokszor mondta:

— Sohse mennék vissza Pestre. Ott mindig olyan füstszag volt, itt meg még az istállónak is olyan jó szaga van.

— Már mink egészen madarasiak vagyunk — hagyta rá anyja, — hogy is hagynánk itt birtokunkat. Egy tapodtat sem. Megszenvetünk mi érte Pesten eléggé.

— Hát a földemtől nem válnék meg, — tette hozzá Csábi Kovács. Nem hagynám a magamét. Akkor ember az ember, ha valamire rámondhatja: ez az enyém.

III.

Valami titkos rémület ülte meg a szíveket. Azok az emberek, akik Pesten dolgoztak, — pedig

Madarason sok volt ilyen, — suttogva, titkolózva beszéltek arról, hogy ütött a megváltás órája. A szakszervezetek annyira megerősödtek, hogy végre cselekedni mertek. A miniszterek kétharmada az ő párthivük volt s azt a javaslatot, amely a központi szervezetet megbizta a felosztás végrehajtásával, elfogadtatták. Forró nyári napok voltak. Ilyenkor dőltek aranyhalomba a kalászkok, pezsgett a vér, örült a szív, büszkélkedett a gazda. A törvény megvárta a betakarítást, azután kezdődött meg az összeírás, a felosztás. Győzött az eszme, hogy mindenki munkája arányában részesüljön az élet örömeiben is. A gyárak, a raktárak, az ezerholdak közvagyonná lettek s nem volt többé gögös gazda és lenézett cseléd.

Csábi Kovácsékhoz is eljutott a hír. Hallotta Csábi az urasági ispántól, aki ellenállást szervezett.

Az óriási Madarassy birtok, mely a főváros közelében volt, hamarosan elosztás alá fog kerülni a munkásság terve szerint.

— Mért nem követelik a gyárosoktól a béremelést — mondta Csábi Kovács, — hiszen ha nem tudnak jól megélni, azok a hibásak.

— Osztzkodunk — mondta neki egy vasárnap este a részeges kovács.

Csábi mintha nem is hallotta volna, hazament és komoran simogatta meg a kaszás lábú, dombos oldalú ökröket, megvakarta a lábaihoz dörgölődő süldőt és szórt egy kis árpát a tyúkoknak.

— Osztzkodunk! mormogta. Hát miért osztzkodunk? Nem juthat mindenkinek egyforma osztályrész. Amilyen a sors. Dolgozni kell úgyis mindenkinek.

Azután leült és amint végigszaladt tekintete duzzadó erű kezén, melyen belül kövér, piros dombocskák gömbölyödtek az újjak belső felén, megelégedetten gondolt az aratásra, a növekvő gazdaságra, a viruló családra és elutasította magától a gondolatot, hogy eljönnek majd Madarasra idegen emberek, akik elosztanak a verejtékes munkával rendbehozott gazdaságot és kihalásának részére 3 holdat, ahol ők akarják.

Pedig már jöttek is a földfelosztók. Pista fia hozta a rémhírt, hogy négy autó gördült be Madarasra. Három katonai gépen vörös gyalogosok voltak, egyben pedig a minisztérium és a szakszervezet emberei. Nemsokára jött is a parancs, hogy Csábi Kovács József, földbirtokos, birtoka határában várja a felosztó bizottságot.

Megölelte feleségét és gyermekeit, lóhátra kapott, azután vágatott a határba.

Nem kellett messzire mennie, közel volt a

földje. Még ráért leülni s volt ideje, hogy gondolkozék a történeteken. Az özönsugarú nap forróvá tette a levegőt s Csábi Kovács ott ült a kohó melegségű légkörben s ziháló tüdejével egyre szívta be a vérforraló, földszagú, aromás levegőt.

— Hát el akarják venni, — mormolta, — s akkor mehetek vissza a gyárba. Majd valaki nagy bérletbe veszi ki a 3 holdakat, mi pedig ismét a régi igavonók leszünk. Vegyék el a nagybirtokosok ezerholdjait, a milliós gyárakat, ne a kisgazdák néhány holdját. Mi jut úgyszólván az ő négy gyermekének a 24 holdból? Hát ő nem hagyja. Nem uzsorán szerezte, ez családi vagyon. Az uraság földje felől sűrű, piszkos szürke porfelleg emelkedett. A napsugáron fegyverek csillantak meg és rikító vörös szín vágódott bele a nap aranyába. Csábi meg sem mozdult, pedig már ott is voltak. Az egyik autón bilincsekbe verve hörgött az ispán, akit az urasági cselédek elárultak.

Az egyik gépről vörös képű ember kiabált:

— Gyere ide Csábi, hallgasd meg a parancsot.

Meg sem mozdult. Ismerte ezt a nagyszájú részegest, aki az ő munkás korában is a pártkassza aranyait lopta és vagyont gyűjtött a félrevezetett emberek filléreiből. Undorodva köpött a földre. Az észrevette a mélységes lenézést és fölcsettant.

— Ha talán szégyenled a pofádat idetartani, vagy félsz a szemembe nézni, innen is meghallhatod, hogy vagyoned a mai nappal közbirtokká válik. Ha nem tetszik, eljöhetsz hozzám inasnak, ott jobb dolgod lesz.

Az ittas katonák nevettek, de nem bánták a szóváltást. Biztosan le akarnak egymással számolni valami régi adósság miatt — gondolták.

Csábi Kovácsban felforrta a vér s formátlan, féktelen haragja végre szóba tört ki:

— Tolvaj disznó!

— Ha ellenszegülsz, lecsukatlak — folytatta a másik.

— Engem? te? ordította Csábi — s kirántotta kését a csizmaszárból s felugrott az autó lépcsőjére, — de visszazuhant. Eldördült az egyik katona fegyvere s Csábi Kovács halálos sebbel esett a földre. Alig volt már benne élet s csak néhány szót mondott még:

— A földemért halok meg! Családom...

Ellenfele nyugodtan beszélt:

— Itt hagyhatjuk, majd hazaviszik.

Aztán hozzátette:

— Ez is osztzkodni akart, amíg nem volt semmije.

Dr. Mátrai Ferenc.